List 11. **NOVICE** Tečaj LIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 15. marcija 1901.

Politični oddelek.

Ne tako.

Emile de Girardin, sloveči žurnalist za časa druzega francoskega cesarstva, je opetovano trdil: Če se hoče kako stvar potom časopisja doseči, se mora vedno in vedno, brez prestanka, pri vsaki najmanjši priliki ponavljati, ker le tako zadobi vse javno mnenje zase in s tem zmaga.

V enem oziru se ravnamo dosledno in načeloma po tem navodilu izkušenega žurnalista. Vzlic vsemu zasmehovanju, vzlic vsem osebnim napadom v nekaterih listih, rotimo vedno in vedno vse slovenske stranke in vse slovenske liste brez razločka, naj prenehajo s sedanjim načinom političnega bojevanja, ker ta način razvnema strasti in zapeljuje ljudstvo v tako grde boje, da nas navdaja strah za prihodnost.

Ta opomin ponavljamo danes, ker je bil minolo soboto pri našem porotnem sodišču v Ljubljani sedanji način političnega bojevanja na jako drastičen način osvetljen. Ta dan se je pokazalo, kam je zabredla slovenska politična polemika, ta dan se je pokazalo, s kakim orožjem se včasih pri nas bijejo volilni boji, ta dan priča, kako umeljeni so naši vedni opomini.

Minolo soboto bi se bila imela pri porotnem sodišču vršiti obravnava o tožbi odvetniškega uradnika J. Cilenšeka v Kozjem zoper uredništvo „Slovenca“. Za časa volilnega boja je bil „Slovenec“ tožitelja, ki je agitiral proti kandidaturi gosp. Žičkarja, napadal na isti način, ki ga mi vedno obžalujemo. Nagnal ga je z brezvercem in bogotajcem, torej s tistimi psovkami, ki se tolikrat rabijo, kakor morda nikjer na svetu, dasi ravno pri nas resničnih brezvercev in bogotajcev nikjer ni.

Obravnava je bila razpisana, a izvršila se ni. Zastopnik toženega „Slovenca“ je namreč prosil za poravnavo in dosegel jo je tudi v resnici. Toda kakšna poravnava je to! Pravi unikum! Hujše obsodbe „Slovenčeve“ polemike, hujše obsodbe „Slovenčevega“ načina političnega bojevanja si ni mogoče misliti. Ta klasična poravnava se glasi:

1. List „Slovenec“ v Ljubljani prinesti mora v sobotni številki 16. marca l. 1901 na prvi strani z debelimi črkami sledečo izjavo:

„Podpisano uredništvo obžaluje in preklicuje vse v št. 238 in 246 l. 1900 v „Slovencu“ priobčena, gosp. Josipa Cilenšeka, solicitatorja v Kozjem, tikajoča se razžaljenja ter izjavlja, da so bila očitanja bogatajstva in brezverstva kriva, neresnična, in da so ta očitanja le vsled nepoznanja razmer prišla v list, ker se je uredništvo pri tem zanašalo na resnicoljubnost svojega dopisnika“.

2 Uredništvo „Slovenca“, oziroma podpisani interesentje dajo popolno garancijo, da odpade gosp. dr. Fran Jankovič, zdravnik v Kozjem, od svoje pri c. kr. okrožnem sodišču v Celju proti gosp. Josipu Cilenšeku uložene obtožbe radi žaljenja časti in poštenja, pri čemur g. Josip Cilenšek jedino le to koncendira, da bode pri listu „Domovine“ v Celju izposloval sledečo uredništveno izjavo:

„Podpisano uredništvo izjavlja, da v listu št. 100 z dne 21. decembra l. 1900 ni imelo namena, s svojim depisom očitati gosp. dr. Fran Jankoviču, da bi bil on svojo častno besedo v dotični aferi prelomil“.

3 Ravno tako se zavežejo podpisani interesentje obtožene stranke, da odstopijo gosp. župnik Marko Tomažič iz Pilštajna in njegovi trije sotožitelji od tožbe radi žaljenja časti in poštenja, katero so naperili proti g. dr. Franu Pikl, odvetniku v Kozjem, pri c. kr. okrajnem sodišču v Brežicah.

4. Stroške, kateri so v zadevah pod 2/. in 3/. narasli, plačati imajo ondi navedeni gg. obtožitelji ter ob jednem povrniti gosp. Josipu Cilenšeku za njegovo pot kot obdolžencu v Celje za zaslišanje znesek 40 kron — dočim gosp. dr. Pikl ad 3/. ne zahteva nobenih stroškov.

5. Gg. dr. Fran Jankovič in Marko Tomažič vzameta to na znanje in se obvežeta to izvršiti.

6. Tožena stranka današnje obravnave, t. j. uredništvo časopisa „Slovenec“ in pa odgovorni urednik gosp. Ivan Rakovec se zavežeta in solidum plačati vse v tej kazenski pravdi narastle stroške, in sicer stroške zastopnika dr. Josipa Kušarja evenatulno po sodni odmeri, stroške zasebnega obtožitelja gosp. Josipa Cilenšeka po 60 kron — stroške priče g. dr. Fr. Pikla pa v znesku 100 kron, — glede vseh ostalih prič naj se obtoženo uredništvo „Slovenca“, oziroma gosp. Ivan Rakovec ž njimi poravna, če se pa to ne zgodi, pa ima toženo uredništvo „Slovenca“ plačati dotične pristojbine, kakor jih bode sodišče odmerilo. Ravno tako trpi toženo uredništvo sodne stroške.

7. Toženo uredništvo časopisa „Slovenec“, oziroma njega izdajatelj plačati ima 50 kron na korist ubožnega zaklada v Kozjem.

8. Toženo uredništvo, oziroma izdajateljstvo časopisa „Slovenec“ mora solidarično plačati 200 kron na korist fonda za napravo Prešernovega spomenika v Ljubljani.

9. Za slučaj, da bi uredništvo in izdajateljstvo „Slovenca“ v določenem času ne prijavilo pod št. 1. navedene izjave, zapade isto še posebej v konvencionalno globo 200 kron na korist fonda za Prešernov spomenik.

10. Gosp. Josip Cilenšek izjavi, da pod navedenimi pogoji jedino le radi tega odstopi od obtožbe, ker noče biti na kvar narodni slogi.

11. Vsa plačila spredaj navedena, razven eventualno stroškov obtožiteljevega zastopnika, ki bi se imeli sodno odmeriti, kakor tudi slednji po sodni odmeri zapadejo plačilno in tožilno v 14 dneh na roke g. dr. Josipa Kušarja v Ljubljani, in sicer glede vseh sopodpisanih zastopnikov in interesentov tožene stranke in solidum.

12. Stroške svoje trpi obtoženec sam.

Dr. Janko Brejc l. r. Dr. Fr. Jankovič l. r. Marko Tomažič l. r. Dr. Evgen Lampe l. r. Iv. Rakovec l. r.

Ta poravnava je uprav senzacionelna in osvetljuje naše politične razmere z bengalično lučjo. Kaj tacega kratko malo še nismo učakali na Slovenskem in umevno je, da so razni poslušalci pri dotični obravnavi vzkliknili: Rajši bi se dal desetkrat obsoditi, predno bi to podpisal.

Mi nismo tega mnenja. Nasprotno. „Slovenec“ je s tem, da je dal žaljenemu tožitelju prostovoljno lepše zadoščenje, kakor bi ga bil dobil s sodbo porotnega sodišča, pokazal, da mu je resnično žal, kar je storil. Poravnava mu torej ne dela sramote, ako prav kaže, kako lahkomiselno so političnega nasprotniki po krivici postavil na „pranger“.

Ta poravnava naj bi vplivala na časopisje, da že vender neha z vednim osebnim natolcevanjem in zasramovanjem. Polemika bodi dostojna, politični boj naj se vodi, kakor je spodobno za omikane ljudi. „Slovenec“ kot glasilo duhovščine, bi moral dati dober izgled. Seveda ne bo njegov izgled dosti pomagal, če ga ne bodo posnemali njegovi privrženci. Nekateri duhovniki se ne drže prave meje v svojih cerkvenih govorih in to razburja ljudi morda še veliko bolj, kakor vse pisanje časopisja.

Zvesti svojemu staremu načelu in zvesti programu, ki se ga drže „Novice“ od Bleiweissovih časov sem neprestano, smo se pri tej priliki zopet oglasili in zopet prosimo in rotimo: Nikar vender pri vseh političkih nasprotjih ne pozabite, da ste vi sinovi slovenskega naroda. Če je veliki madjarski rodoljub Szechény mogel reči: Nas Madjarov je tako malo, da bi morali še morilce svojih starišev pomilostiti — koliko bolj veljajo te besede za tlačeni, vedno zapostavljeni in toli sovraženi mali slovenski narod!

Politični pregled.

Notranji položaj. — V zadnjih dneh se je izvršil v poslanski zbornici važen preobrat. Čehi so po dolgih pogajanjih z vlado opustili obstrukcijo, s katero so zavirali vsako pozitivno delo našega parlamenta. Zdaj si belijo vse stranke glave, pod katerimi pogoji so Čehi odnehali, kaj so si izgovorili. Razširjajo se najfantastičnejšo novice. V čeških listih se namigava, da je vlada obljubila Čehom jako znatnih gospodarskih, kulturnih in političnih koncesij. Nemški listi se delajo zopet jako vznemirjene, češ, vlada prikriva pogoje njenega dogovora s Čehi, ker jim je obljubila narodno-političnih koncesij, dasi je prej zatrjevala in obetala, da je jednostranska podelitev narodnopolitičnih koncesij popolnoma izključena. Kje je resnica, se pač ne izve tako kmalu. Morda ima „Czas“ prav, ko trdi, da je vlada pridobila Čehe in Nemce s tem, da je obljubila Čehom, da ničesar tega ne izpolni, kar je obljubila Nemcem, Nemcem pa, da ničesar tega ne izpolni, kar je obljubila Čehom.

Državni zbor je imel zadnji teden še dosti mirne seje. Prišlo je sicer tu in tam do hrupnih prizorov ali ti niso zadrževali obravnav. Poslanska zbornica je brez težav rešila rekrutni zakon. V torek se je začela razprava o zakonu glede žganja. Ta razprava se je v sredo dognala v prvem branju, in se je načrt odkazal odseku. Nato se je začelo pravo branje zakona o investicijah. Tudi ta zakon se je odkazal odseku. Državni zbor bo zboroval sedaj do 20. marca. Dotlej bo dognal: zakon o žganju, novelo o rentnem davku, novelo o pristojbinah in zakon o odpravi mitnice ter bo izvolil tudi delegacijo. Ali bodo po Veliki noči najprej sklicani deželni zbori in šele potem državni zbor, ali pa se bode koj po Veliki noči sešel zopet državni zbor, zasedanje deželnih zborov pa bo šele pozneje, to se odloči tekom prihodnjih dni.

Najnovejši finančni škandal. — Krakovski „Czas“ je prijavil uprav senzacijonalno razkritje glede načina, kako posluje lvovska občina v prenešenem delokrogu, zlasti glede iztirjevanja državnega davka. Zastanki na direktnih davkih znašajo 7 milijonov. Kdor pozna razmere pri občini in je grozil, da jih razkrije, tistemu ni bilo treba nobenih davkov plačati, plačal je le tisti, kdor je to prostovoljno storil. Velika večina občinskih svetnikov sploh ni plačevala nič davkov. Nekateri so dolžni že nad 10.000 gld., a se jih še ne tirja. Znane so uplivne osebe, ki že 25 let niso plačale nobenega krajcarja. Sploh so izmed občinskih svetnikov državne davke plačevali samo tisti, katerim se od njihovih plač odtegujejo, to so učitelji in uradniki. V zadnjem času so bile cele skladovnice aktov zmetane v kanal, da se tako onemogoči natančna kontrola. Zastanki na direktnih davkih v celi Galiciji

znašajo 33 %, torej več, kakor v vsaki drugi kronovini. Če pa se odbijejo zastanki v Lvovu, ki znašajo 60 % davka, katere plača mesto, se izkaže, da znašajo zastanki vse ostale Galicije le 15 % vsega davka, torej manj, nego znašajo povprek zastanki v drugih deželah. Splošno se sodi, da je to senzacijonalno razkritje provzročilo lvovsko finančno ravnateljstvo.

Ogrska. — Tekom prihodnjih dni se odloči, kdaj se bodo vršile nove volitve v državni zbor. Jedni zahtevajo, naj bi bile meseca junija, drugi, naj bi bile jeseni. Brzčas bodo na jesen.

Vojna na Kitajskem. — Glede rusko-kitajske pogodbe pojasnjuje ruska brzojavna agentura točko o Mandžuriji, da Rusija s svojim korakom nikakor ne namerava pokrajine stalno zasesti, marveč jo vrniti Kitajski po doseženi uredbi razmer. V pogodbi se je posebno jemalo ozir na pogoje, pod katerimi je možno pokrajino prevzeti v varstvo. Nemški in angležki krogi so seveda nezadovoljni z rusko-kitajsko pogodbo glede Mandžurije, Mongolije in Turkestana, a tako Nemčija in Anglija, kakor i Japonska in Italija se morajo udati potrebi. V zadnjem času se nekaj poroča o bojih ruskih vojakov s kitajskimi roparji. Pri Hsinkingu je prijelo 3000 Rusov četo 10 000 boksarjev in unel se je hud boj; Rusi so po izgubili 20 mrtvih tn 30 ranjencev morali umakniti se v mesto Mukden. — Japonci in Francozi so se začeli pripravljati, da zapuste Peking; vender pa ostane še tako francozka kakor i japonska posadka v mestu za varstvo podanikov. Francozka vlada je odredila, da oddelek topništva straži železnico v Paotingfu, potem pa, da jedna četa stalno ostane v Hankau-u zaradi varstva železnice v Luhan Angležem tudi ta operacija ni po volji in že ščuvajo podkralje v pokrajini Yangtse zoper Francoze.

Vojna v južni Afriki. — Londonski listi, pred vsemi sicer malo zanesljivi „Daily Expres“ vedo poročati, da je Botha kapituliral, ter da mu je lord Kitchener v ta namen, da se dogovori s Krügerjem, dovolil začasno premirje. Te vesti pa omenjeni listi zopet preklicujejo, ker je prišla od Krügerja v svet izjava, da o dogovoru z Botho v tem pogledu ni niti pojma. Tako se je zopet izkazala lažnjivost angleških poročil. — Dewet je s predsednikom države Oranje, Steinom dne 3. t. m. s 1500 možmi prekoračil reko Oranje in sicer, kakor govore angležka poročila, mej streljanjem angležkih kolonijalnih čet, pri podrtem mostu pri Colesberg-Lilienfonteinu. Reka je bila deroča, vender se je posrečilo Burom spraviti seboj 8 voz z živili, 5 so jih morali pustiti na oni strani in nekaj konj. To pa so le angležka poročila, radi tega je popolnoma neverjetno, da bi se bil Botha sploh udal, kajti Angleži niso tako človekoljubni, da bi Burom dali kake pogoje, marveč zajeli bi jih brez pardona, ko bi mogli. Bode torej vsa ta vest navadna angleška izmišljotina, s kakoršnimi begajo svojo javnost. Tem večja resnica pa je, da razsaja v Kapu huda bubonska kuga mej angležkim vojaštvom, ki zahteva čedalje več žrtev. Vsak dan umrje za kugo do 20 angleških vojakov.

Obrtnija.

Ljubljanska kreditna banka

je imela dne 6. t. m., ob 3. uri popoludne v gorenjih bančnih prostorih svoj prvi redni občni zbor, kateremu je predsedoval predsednik banke, gospod Ivan Hribar, župan ljubljanski.

Ko gospod predsednik konstatira, da je zastopanih 815 delnic po 24 delničarjev, od katerih ima 21 glasovno pravico, naznani, da je izven gospoda upravnega svetnika Josipa Jahoda, kateri je vsled preobilice opravil zadržan, prisoten ves upravni svet, predstavi vladnega zastopnika gosp. Ludovika marquis Gozzanija, c. kr. vladnega svetnika, in zapisnikarja gospoda Ivana Plantana, c. kr. notarja. Na to otvori občni zbor.

Predsednik gospod Ivan Hribar pozdravi navzoče približno naslednje: Šest mesecev je komaj minulo, kar se smo prvič zbrali v teh prostorih, da ustanovimo ta zavod, ker se je pokazala neobhodno potreba, in imeli smo trdno prepričanje, da bode tak zavod izvrstno posloval. Bilanca za prve štiri mesece je pokazala, da se nismo varali, in da imamo za bodočnost najboljše pričakovati. Izvolili si ste pa tudi v upravni svet prave zastopnike, kateri posvečujejo vse svoje moči mlademu zavodu. Isti so bili, vrhu tega, da so prihajali vsak dan po dvakrat v bančne prostore, vsaki čas na razpolago gospodu ravnatelju. Imenom upravnega sveta Vas pozdravljam in se zahvaljujem, da se ste zbrali tako mnogoštevilno na današnjem občnem zboru, kar je dokaz, da se za naš zavod zanimate, in katero zanimanje bode imelo gotovo blagodejni uspeh.

Na to pozove ravnatelja gosp. L. Pečanka, da naj poroča o bilanci. Isto, kakor jo predložil gospod ravnatelj, in katero smo že priobčili v „Slovenskem Narodu“ dne 5. t. m., se soglasno sprejme. Nadalje omenja ravnatelj, da je ugoden uspeh bilance zahvaliti v prvi vrsti gosp. predsedniku Ivanu Hribarju, županu ljubljanskemu, kateri je s svojo znano priljubljenostjo pripomogel za razširjanje banke na Slovenskem, nadalje češki deželni banki v Pragi, katera je takoj pričetkom otvorila $^3/_4$ milijona reeskomptnega kredita, in slednjič vsem slovenskim posojilnicam, katere so zaupale takoj od začetka banki. In so jo podpirale s svojimi ulogami, tako da se je zamogel razširiti delokrog banke. Gosp. ravnatelj se nadeja, da bodejo navzoči gospodje odborniki posojilnic tudi v nadalje delovali na to, da se bodejo obračale posojilnice tudi v nadalje z zaupanjem banke.

Na to se zahvali predsednik gosp. Ivan Hribar še onemu zavodu, s katerega pomočjo se je zamoglo ustanoviti „Ljubljansko kreditno banko“, to je „Živnostenski banki“. Ona je tisti zavod, kateri je podprl „Ljubljansko kreditno banko“ materialno, ji preskrbel strokovno izobraženo uradništvo in ji daje skoraj vsaki dan nasvete. Z ozirom na to prosi gospod predsednik, da se naj zabeleži danes zahvala „Živnostenski banki“ v zapisniku, kar se z odobravanjem sprejme.

Na to se preide k poročilu nadzorovalnega sveta. Imenom istega poroča g. Josip Lavrenčič, da je upravni svet skontriral blagajno in pregledal knjige dne 8. decembra minulega leta, udeležil se 31. decembra minulega leta inventure in pregledal predloženo bilanco. Z veseljem konštatuje, da je vedno vse v najlepšem redu našel. Končno predlaga, da naj se da upravnemu svetu za dobo prvih štirih mesecev absolutorij, kar se soglasno sprejme. Gospod predsednik predlaga, da naj se

*

izreče zahvala nadzorstvu, posebno pa njega načelniku gosp. Josipu Lavrenčiču. Soglasno sprejeto.

Tej točki sledi prememba pravil, in sicer §§ 2., 3., 4., 10., 13., 29. in 46., katero premembo je predlagal upravni svet, z ozirom na to, da sedanja pravila niso zadoščala vsem stavljenim zahtevam. Vse predložene premembe se sprejmejo soglasno.

Na to se zaključi oficialni del.

K besedi se oglasi cesarski svetnik gosp. Jan Otto, podpredsednik upravnega sveta „Živnostenske banke“ v Pragi, ter se v kratkih besedah zahvali za izraženo zahvalo „Živnostenski banki“, katere namen je združiti Čehe in Slovence tudi na narodno-gospodarskem polju. Istotako se zahvali ravnatelj dunajske filijalke „Živnostenske banke“ gosp. Josip Špitalski ter omenja, da se je treba zahvaliti tudi na tako dobrem uspehu ravnatelju gosp. L. Pečanku.

Končno se je zahvalil gospod predsednik, sklicuje se na prejšne besede ravnatelja gosp. L Pečanka češki deželni banki za dovoljeni reeskomptni kredit, kar se je z navdušenjem odobravalo, in omenil, da se je treba zahvaliti tudi uradnikom, in na to zaključil prvi občni zbor.

Kmetijstvo.

Vinarska zadruga v Novem mestu.

Naša dežela je slovela v prejšnjih stoletjih, da v njej cvete kupčija z deželnimi pridelki in surovinami. Kupčija s temi pridelki je bila posebno v Ljubljani imenitna; nekatere trgovske hiše so ž njimi obogatele n. pr. Schellenburg, Cojz itd. Dočim je ta kupčija cvela, dokler se niso kmetje od grajščin odkupili, zginjuje danes bolj in bolj. Koliko prediva, platna, medu, voska, žita, vina itd. se je nekdaj pri nas na Kranjskem pridelalo, katero se je potem za lepe novce prodalo! Kako razvita je bila domača industrija z usnjem, domačim suknjem itd.!

Grajščine so bile tisti činitelj, kjer se je mnogo tega blaga nakupičilo, in od koder je potem romalo v trgovino. Mesto grajščin prevzeti je dandanes poklicano zadružništvo. Sedanja generacija zamore le od nje in pri njej pomoči iskati in dobiti. Iz tega vzroka je ustanovitev vsake nove zadruge pozdravljati z veseljem!

Zato je lep napredek, da se je ustanovila vinarska zadruga v Novem mestu. Premnogo žrtev, je v pretečenem desetletju doprinesla Dolenjska, da je na novo svoje po trtni uši in drugih parasitih uničene vinograde regenerirala, tako da danes prideluje že zopet in precej ali dokaj boljšega in finejšega vina.

Na čelo vsej akciji se je postavila kmetijska podružnica v Novem mestu, posebno nje načelnik gospod pristav V. Rohrman.

Na dan 28. februvarja t. l. je bil sklican v gostilni gosp. I. Windischerja v Kandiji pri Novem mestu shod interesentov v ta namen, da se tu dogovore zanimajoči se posestniki, bi le kazalo ustanoviti vinarsko zadrugo ali ne.

Predsednikom shoda je bil izvoljen vodja kmetijske šole na Grmu gosp. R. Dolenc.

Pomen, delovanje, potrebo in korist vinarske zadruge sta v obširnih govorih pojasnjevala gosp. B. Skalicky, tehnični voditelj v trtnoušnih zadevah, in Fran Gombač, deželni potovalni učitelj za vinarstvo.

Navzoči posestniki so se takoj odločili za ustanovitev vinarske zadruge, podpisali v teku pol ure za 5200 kron ustanovnih in opravilnih deležev ter v osnovalni odbor, ki ima nalogo vse potrebno ukreniti, da bode zadruga že v jeseni začela delovati, volili sledeče gospodje: mil. prošt Elbert, vitez Langer, R. Dolenc, V. Rohrman, B. Skalicky, J. Jakše, F. Majzelj in I. Dular iz Vavtevasi.

Namen vinarske zadruge bode, da bode z reelno vinsko kupčijo povzdignila kredit dolenjskemu vinu, da bode iznova privabila zlasti ljubljanske, gorenjske in koroške vinotržce in gostilničarje, da bodo začeli zopet na Dolenjskem vino kupovati, da bode prodajala le pristna dolenjska vina, katera bode z umnim kletarjenjem do prave veljale povzdignila, kar se bode posebno pri novih iz cepljenih trt pridobljenih vinih pokazalo, slednjič, da bode skušala preprečiti in omejiti sedanji naval laških, istrskih, dalmatinskih in tirolskih vin.

Gotovo lepo in vse vredno gospodarsko podjetje, katero zasluži od vseh stranij največjih simpatij, ako se upošteva moment, da naša Dolenjska neobhodno potrebuje vse podpore, da si materijalno opomore, ker je po trtni uši toliko škode trpela, pa i s svojo žilavo vztrajnostjo v regeneraciji vinogradov pokazala, da te simpatije tudi zasluži! Torej svoji k svojim!

Bodi snažna pri molži.

Mleko je tečna, zdrava in ukusna pijača, ako je zdravo, čisto in dobro. Žalibog, da se nahaja tudi pri mleku pomanjkljivosti in napak, ki delajo mleko neokusno in sploh malovredno.

Te napake prihajajo deloma od krav samih, deloma tudi od slabe in sprijene krme. V mnogih slučajih smo pa tudi sami krivi, ako ni mleko tako okusno in zdravo, kakor bi moralo biti. Sem in tja se lahko opazuje, da smo premalo snažni z mlekom, da posodo premalo čistimo, in da skrbimo sploh premalo za čistost.

Snaga je pa prva reč pri mleku in poglavitni pogoj, da se ohrani mleko zdravo, da ostane okusno, in da so okusni in dobri tudi vsi drugi izdelki, katere dobivamo iz mleka, kakor na pr. smetana in surovo maslo.

Zaradi tega je gledati in paziti na snago ves čas, ne samo kadar ohranjamo mleko v latvicah po naših shrambah, ampak tudi med molžo.

Mleko se najraje zasmeti med molžo, posebno v zadušlih in nesnažnih hlevih. Da ohraniš mleko čisto, umij si pred molžo roke in skrbi tudi, da je vime dobro

očejeno. Najbolje je, da je vime suho, kadar molzeš, ne pa mokro. Ako si vime pred molžo z vodo umila, potem je prav, da ga s suho ruto obrišeš. Kdor ima dosti stelje, stori prav, ako skrbi z dobrim nastiljanjem, da ostane vime snažno.

Pri nas je umivanje vimena pred molžo običajno. Glejmo pa pri tem, da ga dobro umijemo, in da ne rabimo premrzle vode, ker škoduje mrzla voda gorkemu vimenu, kadar je napolnjeno z mlekom.

Tudi posoda, (kabeljca, golida, žehtar), v katero molzemo, mora biti seveda skrbno očiščena. Taka posoda se najlažje snaži, ako se takoj po molži sprazni, dobro umije in spravi na suh prostor.

Namolzlega mleka ni puščati kaj dalje časa v hlevu, ker se rado navzame hlevskega duha, ampak naj se takoj odstrani in takoj precedi v snažne latvice, ki naj se shranjujejo v čistih in zračnih prostorih. Za precejanje mleka je treba gostih in čistih cedilc ali sit, katere treba tudi po vsaki rabi skrbno osnažiti, sprati, in če treba tudi s četjo (krtačico) očediti, da se odstranijo vsi ostanki, ki se sicer radi nabirajo ob kraju ali pa na spodnji strani dotičnih sit.

Ako bodemo tako ravnali z mlekom in pazili povsod na potrebno snago, v hlevu in v shrambi, potem bo tudi mleko bolj čisto, bolj zdravo, mlečni izdelki pa veliko bolj okusni.

Poučni in zabavni del.

Henrijeta.

(Spisal Davorin T. O.)

Krasna ste, je dejal hrepeneče.

„Prosim nikakih poklonov“, je rekla ona, nasmijala se zvonko ter zmajala hudomušno z glavo, da so se zablisknili biserji na vratu, da se je tančica na njenih prsih premaknila, in da se je prikazal za trenutek odsev mamljive krasote.

„Gospodična Henrijeta, krasna ste in jaz — — jaz jaz vas ljubim“, je rekel zamolklo, zadnje besede skoraj hripavo. Bliskoma so se obrnile njene oči vanj, a pri njegovem strastnem pogledu je povesila glavo. Izpreletela jo je neka do tedaj neznana, sladka groza, neko upanje in pričakovanje, in v njenem srcu je odmevalo: Tudi jaz te ljubim.

„Gospod Ivan“, je rekla, a se hitro popravila, „gospod Kalin, razburjeni ste in ne veste kaj govorite; zato vam oprostim.

Takoj ji je bilo žal, da je izustila te besede, a izpregovorila jih je, ker cela situvacija ji je bila nova in nenavadna. On pa jo je prijel za malo roko, ter jo stisnil, da bi skoraj zakričala od radosti; vstala je ter rekla neodločno, skoraj jokajoče: „Gospod Kalin, tiran ste“.

Tudi on je vstal pred njo, se mrzlo priklonil, ter dejal z glasom, iz katerega je odmeval duševni nemir: — „Gospodična Henrijeta krasna ste, a tudi brezsrčna“ — ter odšel.

Vrgla se je v naslanjač ter zaplakala; njene prsi so se burno dvigale, srdila se je na se, na ves svet. Premišljevala je, zakaj je on odšel, s čim ga je žalila, zakaj je postal nakrat tako resen, zakaj je ni objel, saj ona bi se mu ne branila, vsaj ne zelo . . . Začela se je jeziti nanj ter prišla do zaključka, da je jedino on kriv, da ni mej njima jasno. Gospodična Henrijeta pa vender ni mogla umeti, kako bi nje ne ljubil mož kakor je Ivan. Pogledala se je v zrcalu ter zarudela, ko je zagledala svojo obleko v zapeljivem neredu. Ko bi jo sedaj Ivan? — Utopila se je v svojo podobo, njeno lice je postajalo jasnejše, očesi so ji žareli kakor dva biserja, in usta so šepetale tiho in samozavestno.

„Vsaj pride gotovo zopet, — oh, gotovo“!

* * *

Poštni voz je ropotal po cesti, in voznik je zdaj pa zdaj zakričal nad konji zategnjen: „Hoj, hoj“! — V vozu je sedel človek sam, ter kimal, kakor kimajo vsi dremajoči potovalci, kateri imajo priložnost voziti se v okornih poštnih vozeh. — Cviljenje koles in nevarno gibanje voza pa ga je predramilo; — voz je dospel do svojega cilja, v mesto T. Od tukaj naprej je bila železniška zveza. Potovalec je skočil z voza, si potipal glavo ter se radovedno ozrl po obližju. — Mestne ulice so bile blatne, ker je deževalo par dnij, in tlak je imel globoke jame, iz katerih je smrdela blatna kaluža. Mej tem, ko je mislil, kam bi se obrnil, približal se mu je gospod, gledal ga dvomljivo pristopil potem k njemu ter rekel: „Oprostite, moje ime je Lipič, in če se ne motim, ste gospod Kalin“.

Ta pa vskliknil je iznenadeno: „Ti Adolf“? In h kratu sta se objela sredi ulice ter se poljubila tako glasno, da je mlada ekspeditorica potisnila skozi okno svojo radovedno glavo.

„Za Boga, kje te najdem! Mislil sem, da si že davno umrl“, je rekel Lipič smejé, ter prijel svojega tovariša pod pazduho. „Šešt let je že poteklo, odkar si izginil kakor kafra. — Peljal bi te k svoji soprogi, a sedaj je res nemogoče; pojdiva torej v čitalnično restavracijo“!

„Kaj si oženjen“? je vprašal prišlec začuden.

„Ha ha, ti tega ne veš? Da, seveda oženil sem se dve leti po tvojem odhodu. Moja Henrijeta je krasna; samo — no — pa, saj jo boš videl“.

„Tvoja žena je Henrijeta“?

„Da, da; še danes jo boš lahko videl. Čitalnica priredi namreč veselico“.

„Odpeljem se že z večernim vlakom“, pristavil je Kalin.

„Misliš li, da bom svojega starega prijatelja takoj prvo uro izpustil po šestih dolgih letih? Domov se ti vender ne mudi“.

„Ah, kdo misli na dom! Naj bo torej tebi na ljubo, ostanem“.

Stopila sta v krčmo, na kateri se je blestel velik slovenski napis. — Dobra kapljica jima je odvezala jezike. Kalin je začel pripovedovati o svojem potovanju po Rusiji, o svoji službi itd., Lipič pa je pridno pil ter se smejal.

„Ti si srečen; ti si svoboden, ali žena je hm! — no moja je pravi angelj, da v resnici angelj“, je pristavil hitro ter si utrnil solzo, katera še mu je tekla od prejšnjega smeha po licu. Prijatelj, tebe bo poslušala, no, jaz se veselim. Za vraga, jednak si še fantu dvajsetih let, samo brke si dal rasti na dolgo; to je menda ruska navada. Ali ne? — Ostriži se, dragi ostriži! Tukaj imamo tako lepe gospice! Na mojo dušo, zaljubiš se, radoveden sem, kako si boš nocoj lizal prste. — Oh joj, zdaj pa moram res po svojo soprogo, da jo spremim k veselici, — vrag! — bo vesela. Oh, izpoznaš jo! Prijatelj veš, ona govori danes v čitalnici. Povem tudi snov že naprej, ona govori: „Ženska in njeni delokrog o moderni državi“. Ljudje bodo zijali, ker ne bodo ničesar razumeli. Prav ničesar! Tako ti rečem — nič — nič! Sestavljal sem 14 dnij ta govor in 4 mesece sem čital vse knjige in brošure, katere mi je naročila žena. Vrag ve, skoraj bodemo hlapci, — a moja žena je angelj, rečem ti: pravi angelj“.

Lipič je težko vstal, ter gledal boječe; oči so se mu svetile, kakor zajcu. — „Na svidenje dragi, v čitalnici“.

„Čudak“! si je mislil Kalin, ko je odšel Lipič. —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Kako elegantno, kako odločno je čitalnično občinstvo! — Za Boga, poglejte to krasotico v atlasu in svili! Vse je moderno na nji. Človek bi mislil, da ji je delala pariška šivilja. — In kak bon-ton vlada povsod! Nobeden se ne smeje na polna usta, ampak vsi zamolklo, kakor bi jih bolel vrat ali pa zob; — ako kdo kihne, kihne elegantno v robec ter podrzne z nogo malo po parketu. — Hvala Bogu, da tudi mi že hodimo brez opasnosti po parketu!

Sobana se je polnila; odborniki so sprejemali goste, brisali so potna čela, na tihem se med seboj prepirali in si grozili — kakor je že običajno.

Kalin je stal v kotu, ter gledal gibanje občinstva. Znan ni bil z nobenim človekom; jedinemu predsedniku se je predstavil, ki mu je tudi sedaj opisoval razne osebe in mu v kratkem razodel vse njihove skrivnosti in slabe navade.

„Ta le sodnijski pristav, — tisti ondi le z rumenkasto brado pa postopa za Lipičevo gospo, je zašepetal predsednik Kalinu na uho. „Pred kakimi štirimi tedni se je govorilo, da hoče vzeti Korčevo hčer, kateri je mej nama bodi rečeno, pravi slepar; potem pa je nastalo nekako babje klepetanje, katero je končalo s tem, da je ostala Korčeva na cedilu in so zlobni jeziki začeli praviti, da postopa adjunkt za Lipičevko. No, svetnica ravno ni, ali lepa, najlepša žena na svetu je vsekakor . . . Danes ima predavanje; meni ta novotarija ne ugaja, gospod župnik mi je radi tega celo naznanil izstop. A kaj hočem? Tiho moram biti“!

„Kje pa jo je Lipič izpoznal“? je vprašal Kalin.

„Če se ne motim, v Rogaških toplicah. Prišlo je čudno hitro. Lipič je silil, kakor bi gorelo, ter je napravil v par tednih vse. Pol mesta mu je zavidalo tako lepo ženo, a naše device so bile vse blede od same nevošljivosti. Hm! Seveda Lipič je bogat“!

Mej vrati se je prikazal tedaj Lipič, ter meril družbo, dokler ni zapazil Kalina. Hitro se je preril do njega, a ko je zapazil predsednika, obrnil se je do tega: „Moja soproga ne bo predavala, ker je hripava; torej izostane ta točka“.

„Ali prosim vas! Ta najvažnejša točka“! — je odvrnil predsednik z uljudnim nasmehom. „To pričakovanje in ta imenitnost, naj bi izostala“?

„In župnik“?

„Kdo vam je pa že to povedal“?

„Aha, torej je res! No, vidite — to je! Da veste, moja žena je hripava — za nocoj. — Sedaj pa pojdi z menoj“, se obrne Kalin, „da te predstavim soprogi, ona je v garderobi“. Godci so že začeli uglašati godala, za preprogo na odru so ropotali pevci, in vse se je rilo sem in tja.

„Tam prihaja in ta vražji“ — dalje ni izgovoril Lipič; ozrl se je za svojega spremljevalca, ki je obstal. Ta je bil sila rudeč, in veke so mu trepetale, kakor bi ga slepila luč.

„Kaj ti je“? zašepeče mu Lipič. — „Nič“, odgovori oni, ter gleda nepremično na prihajajočo Lipičevo gospo.

„Henrijeta, predstavim ti svojega starega prijatelja Kalina“, obrne se Lipič k svoji soprogi. — Nek čuden izraz njenega obraza, kateri se je prikazal, trajal je samo treuutek. Smehljaje je podala potem Kalinu roko. Bila je vroča, in to vročino je čutil Kalin pri njenem dotiku po vsem telesu.

„Midva sva že stara znanca“, je rekla potem svojemu soprogu; „ali to je bilo že davno“. — Zadnje besede je izpregovoril potihoma, in oči so ji bile uprte v Kalina. Njen spremljevalec pa je naglo izginil.

„To je prijetno iznenadenje! Kdo bi si bil mislil, da si že znan z mojo soprogo“, je vskliknil Lipič.

„Bilo je pred leti“, je dejala Henrijeta, „ko sva se izpoznala z gospodom Kalinom na plesu, v mojem rojstnem mestu. — Bili ste takrat pri svojem strijcu na obisku, ni-li res, gospod Kalin“? — Govorila je mehko, in njen glas se je lahko tresel.

„Da, res, milostljiva; takrat sem hodil radi samih plesov k staremu strijcu na obisk, — a prav od istega časa sovražim ples . . .“

V dvorani je začela igrati godba; trojica je šla rajši v postransko sobo, kar je začela gospa Henrijeta

tožiti, da jo glava boli. Lipič pa je šel v gostilno, da je naročil večerjo.

Mej tem časom se je razvil med ostalima razgovor.

„Kdaj sva se videla poslednjič, gospod Kalin“? je vprašala ona.

„Oh, to je hilo pred šestimi leti, ko sem veroval še v glas svojega srca in v ideale“.

Zasmijal se je hripavo, in zaničljiva poteza se mu je prikazala krog usten.

„Gospod Kalin, ali se zavedate, da vas odtlej sovražim? — Ah! — Ogrenili ste mi življenje, ter me prisilili, da nosim to masko s peklom v srcu. Moj Bog! — Sedaj vam povem, da sem vas ljubila tedaj tako silno, kakor vas sedaj sovražim. Nevedno deklico ste spravili na razpotje, katero vodi do najsrečnejšega življenja ali pa do obupa. Jaz sem zašla na zadnjo pot“. „Henrijeta“! je vskliknil Kalin.

Kakor bi ta beseda tolažila njeno razburjeno narav, vrgla se je v naslonjač, in iz njenih prs se je izvil krčevit jok. A že za par trenutkov je oprla svoje mokre oči vanj, ter rekla:

„Gospod Kalin odpustite! Bodiva si kakor nekdaj“.

Dotaknila se je njegove roke ter ga gledala hrepeneče.

„Kakor nekdaj, milostljiva“? je dejal on. „Nemogoče“. — Zopet je zablisnilo njeno oko sovražno.

„Gospod Kalin! Ali ste srečni“.

„Da, srečen“.

„Ali vam ne grenejo mladostni pretekli spomini življenja“?

„Da, preganjali so me milostljiva, spomini na gospodično po tujini, a sedaj, — odslej sem srečen, gospa Henrijeta. — In vi? Moj prijatelj, vaš soprog, je tak dobričina! Ah! — in gospod pristav je krasen človek. Ali ni tako, gospa? pristavil je po kratkem odmoru ironično.

„Tega vam ne pozabim nikdar“, je siknila ona.

Mešani zbor, mešani zbor, prosim milostljiva, mešani zbor nastopi, je prišel tedaj pristav v sobo.

Gospa Henrijeta se je dostojanstveno dvignila, oklenila se roke pristava ter zapustila sobo, ne da bi pogledala Kalina.

Kalin pa je bil pozneje dobre volje z Lipičem, ter s čitalničnim predsednikom, ki je vedno dražil Lipiča s sodnijskim pristavom. No, ta je ostal ravnodušen, hohotal se je glasno ter kričal: „Pojdi, pojdi! Baba je baba“!

V dvorani pa se je začel ples, in Lipička je plesala s pristavom vso noč . . .

Novice.

— **Osebne vesti.** Višji geometer v Postojni g. Ivan Ružička je premeščen v Ljubljano in prevzame vodstvo centralnega arhiva map. — Za geometra sta imenovana gg. Jakob Bernc za Metliko in Fran Vydra za Mokronog.

— **35 let župan** je v Leskovcu pri Višnji gori posestnik Anton Dremelj. Poprej je bil 5 let občinski svetovalec. Pri zadnji volitvi je bil Dremelj zopet izvoljen županom.

— **Slovensko gledališče.** Dne 15. t. m. zvečer bo v mali dvorani „Narodnega doma“ sestanek podpirateljev in prijateljev slovenskega gledališča.

— **Ljubljanski ulični napisi pred upravnim sodiščem.** Kar smo prorokovali, to se je zgodilo. Upravno sodišče je zavrglo pritožbo ljubljanske občine zoper ukaz, da mora napraviti dvojezične napise. Upravno sodišče se je pri tem v prvi vrsti sklicevalo na soglasni sklep mestnega zbora ljubljanskega iz l. 1897., s katerim se je iz lastne in proste volje določilo, naj bodo ulični napisi dvojezični.

— **Prešernov sonetni venec** je preložil na nemški jezik profesor Anton Funtek in ga obelodanil v „Laibacher Zeitung“.

— **Nova orožniška postaja.** S 1. majem t. l. se ustanovi v Št. Janžu na Dolenjskem nova orožniška postaja.

— **Kranjski deželni komisiji za pariško svetovno razstavo** se je izreklo cesarjevo priznanje za nje delovannje.

— **Političen shod.** V nedeljo je bil v Katoliškem domu v Ljubljani mnogoštevilno obiskan shod, na katerem je poslanec dr Šusteršič govoril o svojem delovanju v drž. zboru. Shod je izrekel dr. Šusteršiču zaupnico in tudi odobril njegovo postopanje glede skupnega kluba v drž zboru, vsled česar pa to postopanje še vedno ni opravičeno. Gosp. dr. Krek se je bridko pritoževal radi pisave naprednih listov zoper duhovščino. Naj gosp dr. Krek pomisli, kaj je delala njegova stranka od l. 1889. naprej, zlasti pa od I. katoliškega shoda, s katerega je bil častitljivi rodoljub gosp. Svetec takorekoč pregnan, in spoznal bo, kako resničen je pregovor: Kdor seje veter, žanje vihar. Pred I katoliškim shodom ni bilo na Kranjskem nobenega liberalca. Gotovi gospodje pa so toliko časa volke klicali, da je — res prišel! Toda s sedanjo taktiko katoliške stranke se volka ne bo pregnalo. Mi želimo slogo, ali da se doseže, morajo vsi odnehati, liberalci in klerikalci.

— **Zadoščenje poslancu Spinčiču.** Cesar je te dni podpisal dekret, s katerim se poslancu Spinčiču dajejo vse one pravice, katere bi bil imel, da je bil dosedaj v profesorski službi.

— **Nepotrjena konfiskacija.** Celjska „Domovina“ je bila zadnjič konfiscirana zaradi članka, v katerem se je bavila z osebo dr. Šusteršiča. Celjski državni pravdnik je v tem članku našel — vplivanje na porotnike, ki bodo imeli svoj čas soditi v Šusteršičevi tiskovni pravdi zoper „Domovino“!! Okrožno sodišče pa konfiskacije ni odobrilo. To je v zadnjih štirih letih prvi slučaj, da okrožno sodišče ni bilo istih misli kakor državni pravdnik.

— **Kdo dobi v Celju domovinsko pravico?** „Domovina“ piše: Po zakonu je primorana občina podeliti občinsko pravico vsakomur, ki prebiva nepretrgoma v občini od 1. januvarja l. 1901. Celjskemu mestnemu uradu pa je zakon poljubna igrača. Mestni svet podeli občinsko pravico svojim ljudem. Ravnokar je dobila cela vrsta nemškutarjev ta privilegij, a Italijanu Zamparuttiju so celo povedali, da bi ga zelo radi imeli v svojih vrstah, a žal, mož še nima — avstrijskega državljanstva. Druga pa je, če hoče biti Slovenec deležen postavnih pravic. Gospod dr. Juro Hrašovec je prosil za podelitev občinske pravice. Seveda je bila vloga slovenska. Mestni urad je prošnjo oholo zavrnil, češ, da ima sklep iz l. 1898., vsled katerega ni dolžan sprejemati nič nenemškega. Istotako so sklenili na pritožbo tudi mestni očetje ter prosilci še javno smešili, kakor je čitati v dotičnem poročilu. Še nekaj dni se naj veselijo svoje domišljene premogočnosti, dokler ne pride znani dolgi nos „od zgoraj“.

— **Linhart — častni občan.** Štajerski deželni šolski nadzornik, gosp. Viljem Linhart je izvoljen častnim občanom

v Ormožu. v zahvalo, da je temu mestu izposloval — nemško ljudsko šolo.

— **Članom dež. šolskega sveta istrskega** je imenovan monsignor Vinko Zamlić, župnik v Voloskem.

— **Demonstracija v Buzetu.** Te dni so buzetski Lahoni vprizorili hrupno demonstracijo proti okrajnemu sodniku dr. Stepančiču, ki se jim je zameril, ker — ne trobi v laški rog. Razgrajali so kakor besni in naposled s kamni pobili vsa okna. Ko pa so se prikazali orožniki, so se junaški demonstrantje pognali v beg in tekli kakor zajci na vse strani.

— **Električna železnica na Opčine pri Trstu.** Gradnja te železnice iz Trsta na Opčine se je že pričela.

— **Žrtva lahonske brutture.** „Edinosti" se piše: Minoli teden ste objavili slučaj, ko je bila neka priprosta narodna žena poklicana v sekcijo za ljudsko štetje v ulici Barriera, kjer so jo skušali pridobiti za — svoj umazani posel — za pomnožitev lahonstva v Trstu! Ta žena je Uršula L., stanujoča v ulici Donadoni št. 10, vdova in mati štirih nedoraslih otrok. Ta revna vdova je delala na rešilni postaji (Guardia medica) za 20 kron na mesec in to od jutra do večera! V sredo, dne 6. t. m., je reva obolela, gotovo vsled napornega dela, in je šla javit svojim gospodarjem. Tam pa je izvedela, da je odpuščena — češ, da se je v gori omenjeni sekciji — izjavila proti lahonom!!! Nas je sram pred tako podivjanostjo naših oficialnih sosedov — jeli sram tudi njih? Lahko jih je! Gospodu dr.-ju Tedeschiju ne zamerimo toliko, da se je, kakor predsednik rešilne postaje zbal pred kliko, ki terorizuje po raznih magistratovih sekcijah, kakor tudi na magistratu samem. On je bržkone moral ubogati, ali časten ni ta čin, ne za one, ki ubogajo in še manje za one, ki — ukazujejo! Zato, ker je oseba, ki je krvavo služila košček kruha sebi in svojim nedolžnim otročičem, izjavila, da je Slovenka, in da hoče ostati to — so jo kruti zastopniki 2000letne brutture — vrgli na cesto z otročiči vred brez vsacega obzira, ter so s tem pogazili človekoljubje! Tako delajo oni, ki trde in dokazujejo, da smo mi Slovenci „barbari", a oni da so nositelji — kulture! Sram vas naj bo vseh! Osobito pa bi se moral sramovati oni magistratovec, ki je igral vohuna najumazanejše vrste s tem da je vso stvar pritiral do takega grdega maščevanja! Pfuj!!!

— **Nenavadna naravna prikazen.** Dne 10. in 11. t. m. je na Gorenjskem, deloma na Bohinjskem in tudi na Goriškem zapadel rudeč sneg in lil rumen dež. To isto se je zgodilo tudi na Koroškem in Solnograškem ter po vsi Italiji doli do Palerme.

— **Burja v Trstu** je bila te dni tako močna, da je podrla neko hišico. Ko je prišel gospodar domov, je videl, da je njegova hiša le žalostna razvalina in moral je poiskati druzega prenočišča.

— **Glad in mraz.** V Rečici pri Bledu so našli te dni 40 let starega slaboumnega Ivana Zemljo mrtvega. Siromak je umrl vsled lakote in mraza.

— **Krava v drugem nadstropju.** V Trstu se je neka krava, katero so vodili v klavnico, strgala iz rok moža, ki jo je vodil ter je po stopnicah neke hiše pri sv. Jakobu zbežala v drugo nadstropje, kjer je provzročila precejšnjo škodo s tem, da je pobila nekaj šip in polomila druge stvari, ki so jej bile na poti. V drugem nadstropju je bilo pred vratmi stanovanja nekaj otrok in lahko bi se bila zgodila velika nesreča, da jih ni mati hitro spravila v kuhinjo in zaprla vrata. Po velikem trudu se je posrečilo dvema možema, ki sta stekla v drugo nadstropje, spraviti besno kravo zopet na plano.

— **Na vlak vtihotapila** sta se dva dečka na Zidanem mostu in se peljala do Litije, kjer so ju železniški uslužbenci zapazili in prijeli. Dečka sta stara 12 in 14 let, in se pišeta August Butalo in Josip Špoljarec. Oba sta iz Zagreba. Ker sta fantiča bržčas z doma pobegnila, sta bila izročena litijskemu županstvu, da ju odpravi domov.

— **Samomor vojaka.** Tik Trsta je neki železniški paznik našel na progi na dvoje presekano truplo vojaka Luke Vivode, ki je služil pri 4. stotniji pešpolka štev. 97. Vojaška oblast je bila mnenja, da se je zgodila nesreča, ne samomor, kar pa se prereka. Vzrok samomoru ni znan.

— **Požar.** V prosti tržaški luki se je minoli teden unel ogenj v velikem magazinu št. 26, in sicer pod streho, kjer je tvrdka Parisi držala shrambo, več tisoč zabojev jute, lana in bombaža. Udušiti nevarni požar je bilo težavno, ker se je ogenj skrival v zabojih, provzročil velikanski dim, kateri je ognjegasce oviral v delu, vsled katerega so se 4 ognjegasci skoraj zadušili. Morali so torej najprej vsak goreči zaboj razbiti in v njem ogenj pogasiti. Škode je kakih 50.000 K tvrdki Parisi, katera je zavarovana, a škode je bilo tudi v spodnjih prostorih, ker je bilo mnogo vreč kave raznih tvrdk, ker je v požar livana voda padala navzdol in močila spodaj ležečo kavo. Kakor je bilo videti, so glavna skladišča v notranjosti prav slabo zidana.

— **Brezsrčna mati.** Na Reki se je dne 5. t. m. primeril pretresujoč prizor. Neka Helena Stokič iz Zaolanca na Hrvatskem je ta dan povila svoje 9 mesecev staro nezakonsko dete v neko odejo in ga položila tik pred voz, ki je bil otovorjen z deskami. Ta brezsrčna mati je hotela, naj bi oče povozil svoje lastno dete. Ljudje so videč nevarnost zavriščali, in posrečilo se je, konje ustaviti ter dete rešiti. Brezsrčno mater so redarji odpeljali v zapor.

— **V srcu Madjarske.** Šolski nadzornik v Budimpešti je izdal poročilo, katero jako v slabi luči prikazuje stanje in kulturo glavnega mesta ogrskega — Budimpešte. V tem poročilu je povedano, da je v Budimpešti 94.156, dobnih za šolo, od teh pa ne zahaja v šolo 11.590 otrok. Kot vzrok temu nemarnemu pohajanju šol navaja poročilo, da je temu krivo slabo življenje in stanje družin. Oče in mati morata od zgodnjega jutra do noči po mestu tekati, da tu pa tam izmolzeta kaj hrane za svoj lačni želodec, otroke pa prepustita samim sebi, naj se tudi trudijo in pehajo, da nasijo lačni želodec; zato je šola šele postranska skrb, katere potreba bo se občutila šele pozneje, med tem ko je želodcu treba vsaki čas hrane, kar se tudi olajšati ne more. Poročilo nadzornika pravi, da siromašni ljudje prav po zverinsko tekajo od enega dela mesta v drugi, da najdejo potrebne hrane in živil. Isto velja tudi za otroke. Slava madjarskim vitezom pod judovsko komando.

— **Žuganje srbskega kralja.** Belgradski dopisnik madjarskega lista „Madyar Orszaga" piše, da je srbski kralj po smrti svojega očeta Milana pozval k sebi člane narodne skupščine, ter jim rekel: „V Avstriji in v Ogrskej nočem ničesar več kupovati, in nadejam se, da bode narod sledil mojemu vzgledu. Vi pa naznanite ta moj sklep in voljo ljudstvu". Član skupščine Nestrović, je opozoril kralja, da je to nemogoče, kar da je Srbija uvozom iz svojih izdelkov vezana na Avstrijo in Ogrsko, ter da ako od teh dveh dežel ničesar ne kupuje, tudi omenjeni državi ne bodo jemale svojih stvarij iz Srbije, kar pa bi bilo za srbski narod velika škoda in nesreča. Kralj je na to pravično opombo zapretil s pestjo rekoč: Kakor jaz hočem, tako se mora zgoditi.

— **Trije žandarji ubiti.** Iz Niša v Srbiji se poroča, da so nekateri mladeniči ukradli v neki prodajalnici precejšno svoto razstreljivih tvarin ter so jo nesli skriti v bližnje hribovje. O tatvini je bila obveščena oblast, katera je odposlala žandarmerijskega štražmeštra Zverenkija z drugimi žandarji, da mladeniče zasačijo, a posebno še z nalogo, da razstreljive

tvarine najdejo in zaplenijo, ker se oblasti bojijo, da si vsled takih tvarin prebivalstvo ne preskrbi dovolj razstreljiva, katero bi o prvi priliki porabilo za ustajo. Žandarji so mladeniče dobili in jih povezali, toda ukradenega prahu niso dobili, in zato so preiskali po vseh rupah hribovja; konečno so vender odkrili shrambo, ali v istem času se je smodnik razstrelil in ubil stražmeštra ter dva žandarja. Vzrok, da je smodnik eksplodiral, še ni dognan.

— **Za pomiloščenje Tajsiča.** Mej učečo se srbsko mladino se je začela širiti agitacija v svrho pomiloščenja vodje kmetiških radikalcev, Rado Tajsiča. Kakor znano, je bil Tajsič obsojen radi veleizdaje na smrt, a posrečilo se mu je iz Srbije preko Bosne in Hercegovine ubežati v Črnogoro, kjer zdaj živi. Srbski vseučiliščniki v Monakovem so začeli agitacijo za pomiloščenje Tajsiča in so pozvali tudi dijake v Srbiji, naj se jim v to svrho pridružijo.

— **Potovanje v tropičnih krajih.** Cesarska akademija znanosti je dobila za pripravljeno potovanje botanikov v Brazilijo od tvrdke Henrika Mattonija več sto steklenic Mattonijeve kisle vode („Gieshübler") na razpolago. Dar se je sprejel kot dobrodošel z veseljem.

— **Nesreča na ledu.** Italijanski listi poročajo sledečo nesrečo: Dne 27. februvarja popoldne so v občini Morate otroci tekli v šolo. Štirje dečki in sicer 11letni Angelo Mandelli, njegov 8letni brat Josip, 11letni Ivan Perigo in 8letni Josip Testa so šli nekaj prekasno iz hiše; da bi prej prispeli, niso hoteli obhoditi jezera in lokve, ampak so se podali čez lokvo po ledu, ki se je vsled mraza na površju vode napravil. Prvi je šel Angelo Mandelli, in ko je dospel kakih 85 korakov po površini lokve se je led udrl, in deček je padel v vodo. Ko je skočil k njemu brat, da mu pomaga izginil je tudi on pod ledom, istotako tudi ostala dva dečka. Neka ženska je videla nesrečo in začela klicati na pomoč. Ljudje so prihiteli toda prepozno: samo Josipa Testa je nek pogumni mladenič rešil in sicer tako, da se je vrgel v vodo ter ga izpod leda izvlekel. Druge so pozneje dobili ali že vse zadušene.

— **Ženska in laž.** Različni pisatelji so se bavili že z vprašanjem, je li ženski bolj prirojena laž ali moškemu. Večina je mnenja, da je ženski mnogo bolj prirojena laž, nego moškemu. Tako pravi filozof Schopenhauer, ki je bil velik sovražnik žensk, da je ženi, naj je že preprosta ali izobražena, prirojeno, da govori drugače nego misli, da se kaže drugačna nego je. Zopet drugi je mnenja, da se ženske naučijo lagati od moških, ker se jim oni, dokler so mlade, vedno laskajo, jim nikdar ne povedo resnice, in ko žena pride do spoznanja resnice, upirajo se ji, nočejo pripoznati njene veljave in tako se navadijo, da niti proti sebi niso odkritosrčne, kaj še le proti drugim. Zanimivo je tudi, kar pravi francoski pisatelj Zolâ o ženski glede laži: „Ženskam — pravi — ni mogoče, da bi o čemur koli govorile popolno resnico, one tudi z očesi nehote prevarijo vsakega: sodnika, soproga, svojo hišinjo in največkrat same sebe." Neki stari pisatelj pa veli: žena laže z lahkoto, njo nič ne moti, da ne govori resnice in lahko laže, ne da bi pri tem zarudela. — Slaba so spričevala, ki jih dajejo poznavalci človeštva ženam in dekletom, toda tolažijo naj se s tem, da so ti večinoma sovražili ženske. Nekoliko je pa tudi resnice na tem, kajti iz lažij, ki jih često splete zlobni jezik kacega tacega eksemplara, nastajajo mnogokrat usodepolne posledice za marsikoga.

— **Roman ljubezni.** Te dni sprehajala se je ob morji v Neapolju mlada gospica Ana Ruso z svojo materjo. Nakrat skoči od nekod nepoznan človek ter jej hipoma z ostro britvijo prereže lice in odbeži. Uboga devojka padla je od strahu in bolečin nezavestna na zemljo, od koder so jo nesli v bolnišnico, da jej zašijejo rano, ki je bila 25 *cm* dolga. Napad je bil storjen iz maščevalnosti njenega zaročnika, barona Cormels di Lugara, kateremu je bila devojka pred par dnevi dala slovo, ker je v blagajni, katero je oskrboval zaročenec, manjkalo več tisoč lir. Oblastva so prišla na sled temu pomanjkanju in odslovile blagajnika-barona. Baron si je za to najel postopača, ki za denar store vse, kar koli se jim veleva in tako napadel mlado gospico z britvijo na samotnem obrežju.

— **Požar gledališča v Kataniji.** „Teatro Castagnola" je 25. februvarja pogorel do tal. Gledališče se je rabilo pred pustom za operne, po pepelnici pa za cirkuške predstave. Cirkus Gatti & Moretti je dajal tu izvrstno obiskane predstave. Dne 24. februvarja je trajala predstava, pri kateri je bilo gledališče nabito polno, do polnoči. Dve uri nato pa je neki meščan zapazil, da gledališče gori v II. nadstropji. V poslopju pa so stanovale družine Castagnola in še neke druge. Ravnatelj Gatti se je s svojci rešil takoj in spravil v varnost tudi svojih 18 konj ter nekaj garderobe. 17letna Gattijeva hči pa bi se bila skoraj zadušila, ker ni hotela neoblečena bežati. Rešil jo je iz plamena že nezavestno nek mladenič. Zvonovi vseh cerkva so zvonili, in prihitela je garnizija. Gasilno društvo pa ni imelo razen brizgalnic skoraj nikakih rešilnih priprav, niti lestev. V 5. nadstropju je kričalo in jokalo na oknih 14 oseb: moški, ženske in otroci. Ker je pod njimi gorelo, niso mogle bežati po stopnjicah Zvezali so rjuhe, in neki delavec, Guiseppe Nicesia, se je spustil prvi navzdol. A rjuhe so se razvezale in Nicesia je padel na tlak in se ubil. Žena in otroci so strašno jokali, ko je obležal oče mrtev. Toda vnovič so zvezali rjuhe in po njih se je spustil najstarejši delavčev sin. Tudi njemu se je zgodilo kakor očetu: ubil se je. Še le sedaj so nanosili pred gledišče blazin in postelj, da so mogli nesrečneži skočiti nanje. Zato so brez reda in vsi hkratu skočili ter si večinoma polomili ude. Ob 5. uri zjutraj se je gledišče sesulo.

— **Za časa razkrita lopovščina.** Biserničatju Maranjoni v Vicenzi v Italiji se je predstavil te dni grof Ulderik Sottocasa, navidezno doma iz Rima. Izbral si je dva prstana v vrednosti 250 frankov. V plačilo je predložil „check" z 123 tisoč frankov, s katerim grof Julij Giustiniani iz Padove nalaga „Banki d' Italia", naj ta znesek plača grofu Ulderiku Sattocasa. Blagajnik banke d' Italia v Vicenci je izplačal navideznemu grofu zahtevanih 3000 frankov, za ostalo svoto 120.000 frankov pa mu je dal nov, na njega se glaseči „check" banke d' Italia. Grof Sottocasa je kmalu nato odpotoval v Milan. Blagajniku podružnice banke d' Italia v Vicenzi je postal izplačani „check" nekam sumljiv, zato je dal brzojaviti v Rim, ali res tam obstoji kakšen grof Sottocasa. Iz Rima je dobil odgovor, da grofa s takim imenom ne poznajo. Precej so brzojavili na vse podružnice Banka d' Italia, da se prepreči izplačilo ostalih 120.000 frankov. V podružnico Banke d' Italia v Como je prišel nek Oreste Sgolfi in zahteval izplačilo „checka", katerega je izdala bančna podružnica v Vicenzi ali „check" niso izplačali, zato je Sgolfi šel do ravnatelja bančne podružnice, naj ustanovi ali ni „check" pravilen, ravnatelj je potrdil pravilnost, ali je izjavil, da se nemore plačati, ker je ta pravi „check" izdan v plačilo ponarejenega „checka", katerega je pri glavni banki v Rimu kak nezvesti uradnik ukradel in ponaredil. Sodi se, da je Oreste Sgolfi poslan od drugih, da iztirja plačilo, drugi pravi, ponarejalci in goljufi pa so skriti. Sgolfija je redarstvo zaprlo.

— **17letni ubijalec in ropar.** V Milanu v ulici Fiori Chiari stanuje Magdalena Bellotti, 55 let stara ter oddaja prenočišča. Pri nji je stanoval 17letni Peter Cappelletti, kateri je bil zadnje čase brez dela in brez potrebnega denarja. Dne 6. t. m. so dobili Magdaleno Bellotti z nožem smrtno ranjeno na hrbtu. Prej nego je umrla je izjavila, da jo je napadel Peter Ceppelliti ter jo ranil, potem ji je odnesel uhane in prstane, tudi iz omare ji je vzel nekaj zlatnine in denarja.

Redarstvo išče zločinca, kateri se je v Milanu skril. Sin je dobroživeče rodbine, ali ne mara delati, ampak živi lahkomiselno pohajajoč sem ter tja.

— **Atentat na Viljema II.** Ko je cesar Viljem II. prošli teden prišel iz mestne vinarne v Bremenu je neki epileptični človek storil nanj atentat. Vrgel je namreč nanj kos železa, ki je priletelo cesarju v obraz in ga zadelo pod desnim očesom. Nek postrešček je napadalca, ki se zove Ditrih Weiland, pobil na tla, na kar so ga redarji odpeljali na policijo. Weiland je izpovedal, da je delavec, noče pa povedati, iz katerega vzroka je cesarja napadel. Cesar Viljem je drugi dan dospel v Berolin Istega dne izdani bulletin pravi, da je cesar močno ranjen, ker mu je meso do kosti pribito, vender se ni bati ničesar. Res natančno pa ni bilo, da je napadla tudi druga oseba. Bila je slabotna žena.

— **Najbolj varčni ljudje** nahajajo se v mali nemški kneževini z imenom Lipe Detmold. Štetje ljudstva znaša v letu 1896 135.000 prebivalcev in ti prebivalci imajo v ondotnih hranilnicah vložnih 60,000.000 mark.

— **Dober ukrep.** V novinah čitamo, da je ruska vlada obremenila s 500 rubljev carine vse tuje trgovinske potovalce, kateri iz zunanjih držav zahajajo ponujati blago naprodaj v Rusijo. Avstro-Ogrska je temu ukrepu prigovorila sklicevaje se na trgovinsko pogodbo, obstoječo med obema državama. Rusija je na to odredila, naj se zniža omenjena svota 500 r. ali le za potovalce kristijane, med tem ko judovski potovalci morajo plačati 500 rubljev carine. S tem je Rusija hotela preprečiti poplavljenje lastnih dežel po zunaj državnih trgovskih potovalcih, posebno po judih in omogočiti lastnim trgovcem, da se vzdržijo proti konkurenci od zunaj. Res se bodo zunanje države sklicevale na sklenjene trgovinske pogodbe, katere ne dovoljujejo tolikega bremenjenja zastopnikov trgovinskih podjetij, ali Rusija bode odgovarjala, da je obremenila tujeverce ne pa trgovske potovalce, in naj torej trgovci pošiljajo v Rusijo kristjane kot zastopnike in potovalce.

— **Smrt na železniški progi.** Blizu postaje Sofiovka pri Minsku na Ruskem se je peljal preko železniške proge kmetski voz baš v trenotku, ko je prišel vlak. Na vozu je bilo 12 oseb, katere je vse vlak povozil in razmesaril Vsi so bili mrtvi na mestu. Tudi konji so bili zmečkani.

— **Prebivalci Bombaya.** Po zadnjem ljudskem štetju je razvideti, da je v mestu Bombay 50.000 prebivalcev manj, kakor jih je bilo pred 10 leti. Vzrok temu je kuga, katera še zdaj tam razsaja in vsled katere se prebivalstvo kar trumoma seli. Tudi v drugih krajih in mestih se je število prebivalcev znižalo. V deželi Maharasta se je pri tem ljudskem štetju našlo 220.000 prebivalcev manj in v okraju Bunjapore 61.000, v mestu Paona pa 74.000 prebivalcev manj nego pred desetimi leti.

— **Govor muh.** Neki nemški „učenjak“ je bajé iznašel, da govore tudi muhe svoj jezik. Tu ni misliti na ono brenčanje muh, ki prihajajo od naglega gibanja njih perutnic, nego so to pravi glasovi, mušji govor.

— **Prebivalci Japana.** V poslednjem ljudskem štetju šteje Japan 44,733.379 oseb, k temu številu niso šteti vojaki. Glavnega mesta Japana štejejo: Tokio 1,425 119, Osaka 811.355, Kiolo 331 460, Kobe 460 119, Nagova 239.770, Jokohama 193 760, Hirasbina 114 230 in Nagasaki 106.276 prebivalcev.

— **60.000 kron** je glavni dobitek „Invalidendank loterije“, kateri znesek se po odbitku 20 % v gotovini izplača. Mi opozorimo naše častite bralce, da bode srečkanje nepreklicno dne 23. marca 1901.

Loterijske srečke

V Lincu dne 9. marcija t. l.: 58, 13, 64, 82, 53.
V Trstu dne 9. marcija t. l.: 33, 13, 39, 23, 74.
V Pragi dne 13. marcija t. l.: 30, 8, 15, 25, 49.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 15. marcija 1901. Pšenica K 8.— h, rž K 7.— h, ječmen K 7.— h, oves K 6 80 h, ajda 6.30 h, proso K 7.— h, turšica nova K 6.50 h, stara K 7 40 h, fižol K 10.— h Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Kuverte s firmo in vizitnice
priporoča
J. Blasnikova tiskarna v Ljubljani.

Zadnji teden.

Srečkanje nepreklicno 23. marcija 1901.

Glavni dobitek
60.000 K
v gotovini 20 % odbitka.

Invalidne srečke po 1 krono
priporoča **J. C. Mayer,** menjalnica v Ljubljani.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.